

Lausunto

11.12.2025

Asia: VN/36135/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi terveydenhuoltolain 7 a §:n, sosiaalihuoltolain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Organisaatio tai vastaajataho

Muu järjestö tai yhdistys

Kysymys viranomaisille, mikä on lausuntoa käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä?

-

Lausunnonantajan lausunto

Onko ehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteista säätämisestä kannatettava?

Kyllä

Perustelut ja lisähuomiot esityksen kannatettavuuteen liittyen.

Esitys on kannatettavissa vain varauksella, koska esitykseen sisältyy riskejä mielenterveyspalveluiden monimuotoisuuden, tutkimusperusteisuuden ja ammatillisen autonomian kannalta.

Esitykseen kirjattu tavoite siirtää palvelujen painotuksia väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävien sekä sairauksia ja sosiaalisia ongelmia ennaltaehkäisevien palvelujen suuntaan on kannatettava. Keskeisiksi palveluvalikoimaa ohjaaviksi periaatteiksi on nimetty tarve, turvallisuus, vaikuttavuus, kustannusvaikuttavuus sekä yhdenvertaisuus ja ihmisarvon loukkaamattomuus. Suomen Tanssiterapiayhdistys ry. kannattaa sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valikoima perustuu näihin.

Kansallinen toimielin, joka päättää julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoimasta, on tarpeellinen. Kansallisessa toimielimessä tulee lakisääteisesti olla kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon

palveluiden arvioinnin kannalta keskeiset tieteenalat edustettuna. Toimielimessä täytyy olla mukana myös taideterapioiden (tanssi-liiketerapia, kuvataideterapia, musiikkiterapia) ja taiteiden hyvinvointivaikutusten asiantuntijoita. Arvioinnin tulee olla riippumatonta julkisen sektorin järjestämisvastuullisten tahojen taloudellisen tilanteen asettamista reunaehdoista sekä muista mahdollisista intressiristiriidoista. Palveluvalikoiman arvioinnin täytyy pohjautua systeemiseen ja kokonaisvaltaiseen ihmiskäsitykseen.

**Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista (jakso 4.2)?
Voitte perustella näkemystänne tähän.**

Taloudellisista vaikutuksista esitysluonnos toteaa sen, että on paljon epävarmuustekijöitä siinä, mitkä ovat lakiehdotusten taloudelliset vaikutukset. On oleellista, että asiaa arvioidaan myös kansalaisen kannalta. Nyt luonnoksessa todetaan näin:

"Palveluvalikoiman täsmentyessä palvelujen arvioidaan toteutuvan oikea-aikaisemmin ja kohdennettuna vaikuttavammin. Siten kotitalouksille voi syntyä kahdenlaisia vaikutuksia.

Yhtäältä ennaltaehkäisyyn vahvistaminen ja palvelujen oikea-aikaisuus voivat tuoda säästöjä kotitalouksille esimerkiksi sairauspoissaolojen lyhentymisen, lääkekustannusten, hoivan tarpeen vähentymisen sekä palvelutarpeen kasvun hillinnän kautta.

Toisaalta, jos lakiehdotuksen seurauksena sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tai menetelmien julkiseen palveluvalikoimaan kuulumista koskevissa päätöksissä ja linjauksissa tehdään merkittäviä rajoituksia julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle, saattaa osa sosiaali- ja terveyspalvelujen

kysynnästä siirtyä yksityiselle näiden palveluiden saamiseksi. Tästä aiheutuisi kotitalouksille uusia kustannuksia siltä osin, kuin ihmiset hankkivat palveluvalikoiman ulkopuolelle rajattuja palveluja yksityisiltä palveluntarjoajilta.

Yksityisten palveluiden käyttö voi myös lisätä yksityisten sairauskuluvakuutusten kysyntää ja kasvattaa niiltä osin kotitalouksille aiheutuvia kustannuksia. Yksityisten vakuutusten määrä on kasvanut samaan aikaan kun väestön luottamus sote-palvelujärjestelmään on horjunut (s. 18).

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista (jakso 4.2)? Voitte perustella näkemystänne tähän.

Esitysluonnos nostaa vahvan kysymyksen siitä, mikä tulee olemaan mielenterveyspalvelujen asema: ovatko ne osa terveydenhuoltoa vai sosiaalipalveluja? Tästä on tarpeen keskustella selkeämmin.

Onko lakiehdotuksilla jotain sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei vielä ole otettu huomioon, ja jos on, niin millaisia vaikutuksia?

-

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Terveystieteellisyyslaki 7 a §

Lakiehdotus esittää, että terveydenhuollon palveluvalikoimalla tarkoitetaan lääketieteellisesti ja hammaslääketieteellisesti perusteltua yksilön tai väestön sairauksien ennaltaehkäisyä, sairauden tai vamman toteamiseksi tehtäviä tutkimuksia sekä taudinmäärittäystä, hoitoa ja kuntoutusta.

Bio-medikaalinen lääketiede ottaa heikosti huomioon psykososiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä, jotka kuitenkin oleellisesti vaikuttavat yksilön ja väestön terveyteen. Tämä linjaus laittaa mielenterveyden ja mielenterveysongelmien hoitoon liittyvän palveluvalikoiman määrittämisen hankalaan asemaan. Tämä on ongelmallista nykytilanteessa, missä mielenterveysongelmien määrä on voimakkaasti lisääntynyt.

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sosiaalihuoltolaki 30 a §

Pykälässä lausutaan, että sosiaalihuollon palveluvalikoimaan kuulumisen edellytyksenä on, jollei muualla laissa toisin

säädetä, että sosiaalihuollon palvelun, toimenpiteen, menetelmän tai työmuodon tavoitteena on vastata asiakkaan sosiaalisen hyvinvoinnin, turvallisuuden tai toimintakyvyn edistämisen tai ylläpitämisen tarpeeseen tai väestössä esiintyvään sosiaaliseen ongelmaan tai sen ilmeiseen uhkaan.

Mielenterveyden edistämiseen ja hoitoon liittyvät palvelut asettuisivat tämän lakimuutoksen myötä ennemminkin sosiaalihuollon puolelle, mutta onko tämä järkevä muutos palvelujärjestelmässä?

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sote-järjestämislaki 36 §

-

Liittyykö esitysluonnoksen mukaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteiden soveltamiseen haasteita, ja jos liittyy, niin millaisia ja miten haasteita voisi mielestänne ratkaista?

-

Muita näkemyksiä ja täsmennysehdotuksia?

-

Pylvänäinen Päivi
Suomen Tanssiterapiayhdistys ry.